

Podnikání, jeho formy, živnostenské právo

Podnikání - tento pojem je upraven v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně v ustanovení § 2 odst.1.

Základní znaky podnikání: **soustavnost; samostatnost, provozování pod vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a v souladu s platnými právními předpisy.**

V případě, že by činnost mající výše uvedené znaky nebyla provozována v souladu s platnými právními předpisy, jednalo by se o **nedovolené podnikání**. Za splnění zákonných podmínek může takové jednání naplňovat dokonce znaky skutkové podstaty **trestného činu nedovoleného podnikání** dle § 118 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Trestní zákon uvádí, že trestného činu nedovoleného podnikání se dopustí ten, kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní nebo jiné výtěžné podnikání.

Podnikatel - vymezení, kdo je dle zákona považován za podnikatele rovněž nalezneme v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně v ustanovení § 2 odst.1.

Podnikatelem podle tohoto zákona je:

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Pojem podnikatel je tedy širší, než-li pojem živnostník (osoba podnikající podle živnostenského zákona). Každý živnostník je podnikatelem, ne však každý podnikatel musí být nezbytně živnostníkem.

Formy podnikání - každý, kdo chce podnikat se musí rozhodnout, v jaké formě tak bude činit, tedy zda jako **fyzická osoba** či zda pro ten účel založí **právní osobu** (uměle vytvořený právní subjekt). Kriteria, která jsou pro rozhodnutí o formě podnikání důležitá jsou např. tato:

a) **finanční otázka**, tedy zda má osoba dostatek finančních prostředků či nikoliv (fyzická osoba a některé formy obchodních společností (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) nemusejí na počátku podnikání vytvářet základní kapitál, naopak např. společnost s ručením omezeným či akciová společnost ano);

b) **daňové hledisko** - rozdílná výše sazby daně z příjmu fyzických osob a právnických osob, rozdílný způsob zdanění

c) **chci podnikat zcela sám či s někým společně** (pokud sám, mohu podnikat buď jako fyzická osoba či založit společnost s ručením omezeným, pokud společně s další osobou, mohu uzavřít dohodu o sdružení bez právní subjektivity či založit např. veřejnou obchodní společnost);

d) **jak chci působit ve vztahu k třetím osobám** - mnoho lidí se domnívá, že z psychologického hlediska lépe působí jako obchodní partner založená obchodní společnost než-li podnikatel - fyzická osoba;

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

e) **otázka ručení za závazky z podnikání** - neomezeně (fyzická osoba či společník veřejné obchodní společnosti) či omezeně (např. společník ve společnosti s ručením omezeným);

f) **obor podnikání** - forma podnikání je do značné míry ovlivňována oborem, v jakém budete podnikat, pokud prodej novin a cigaret v trafice, zřejmě postačí i jako fyzická osoba, pokud v oboru mezinárodní autodopravy, bude zřejmě vhodnější v podobě právnické osoby.

Lze tedy podnikat buď jako:

a) **fyzická osoba**, což je z hlediska administrativy a finanční náročnosti co do počátku podnikání nejjednodušší forma podnikání. Podnikatel - fyzická osoba nemusí zejména vytvářet povinně základní kapitál, může podnikat sama bez dalších osob, má většinou nižší náklady na počátku podnikání, své podnikání si řídí zcela sama, nevýhodou je však neomezené ručení za své závazky a dále to, že nelze zaměstnávat např. manželku);

b) **sdužení bez právní subjektivity** - je upraveno v ustanovení § 829 až 841 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o to, že několik osob se může sdružit (na základě uzavřené smlouvy o sdružení), aby se společně přičinily o dosažení sjednaného účelu (za účelem podnikání, ale i za jiným účelem - např. vzdělávací či kulturní, nebo sportovní činnost). Účastníky sdružení mohou být jak jen fyzické osoby, tak i jen právnické osoby či společně fyzické i právnické osoby, podnikatelé, ale i nepodnikatelé. Nejmenší možný počet účastníků sdružení je z logiky věci dva, horní hranice počtu účastníků není stanovena. Jak již název napovídá, sdružení není samostatným právním subjektem, nemá právní subjektivitu.

Výhodou je opět poměrná malá administrativní náročnost a malé finanční náklady, možnost spojení s několika osobami bez nutnosti založení právnické osoby, není povinností vytvářet základní kapitál. Nevýhodou je zejména neomezené ručení za závazky jednotlivými účastníky sdružení.

c) **právnická osoba** - upraveny jsou jednak v ustanovení § 18 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a dále v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Jedná se o uměle vytvořený právní subjekt, který se zapisuje do veřejného registru (nejčastěji se jedná o obchodní rejstřík). Oproti podnikání ve formě fyzické osoby se jedná o administrativně i finančně náročnější formu podnikání, a to jak při zahájení podnikatelské činnosti, tak při ukončování. Pro účely podnikání se jako nejčastější používají tyto právnické osoby: **veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost a družstvo**. Jejich zákonnou úpravu naleznete v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Živnosti

Základním právním předpisem upravujícím záležitosti týkající se živnostenského podnikání je **zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání**, ve znění pozdějších předpisů. Aktuální znění tohoto zákona, jako i všech dalších právních předpisů, je možné nalézt, mimo jiné, na **Portálu veřejné správy České republiky**, **www: portal.gov.cz**.

Tento zákon vymezuje a upravuje zejména tyto otázky:

- pojem živnosti;
- všeobecné podmínky provozování živnosti;
- zvláštní podmínky provozování živnosti;
- odpovědného zástupce při provozování živnosti;
- druhy živností;
- vznik, změnu, skončení živnostenského podnikání;
- provozovny;
- podání určená živnostenskému úřadu.
- přestupky, správní delikty.

Živnost lze vymezit zásadě zcela stejně jako podnikání, tedy jedná se o soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, které se řídí živnostenským zákonem.

Zákon se vztahuje jak na osoby fyzické, tak i právnické, není tedy pravdou (ale je to často takto prezentováno), že by pod pojmem „živnostník“ bylo možno s patřovat pouze osobu fyzickou, podnikající v malém rozsahu, s nízkým obrátem

Jedna osoba může provozovat v zásadě neomezené množství živností, pokud k nim má příslušné živnostenské oprávnění.

Všeobecné podmínky provozování živnosti - základní zákonné podmínky pro každou osobu k tomu, aby mohla provozovat živnost. Dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost.

Za bezúhonného se nepovažuje pro účely živnostenského zákona ten, kdo byl pravomocně odsouzen:

- pro trestný čin spáchaný úmyslně, ať již samostatně nebo v souběhu s jinými trestnými činy, a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku, **nebo**
- pro trestný čin spáchaný úmyslně, na který se nevztahuje ustanovení předchozího odstavce, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, pokud se na něho nehledí, jako by nebyl odsouzen.

Bezúhonnost se prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů.

Pokud je živnostníkem právnická osoba, musí všeobecné podmínky provozování živnosti splňovat **odpovědný zástupce** této právnické osoby. Odpovědným zástupcem může být pochopitelně vždy jen fyzická osoba, která je s podnikatelem ve smluvním vztahu. Odpovědný zástupce odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování příslušných právních předpisů. Osoba vykonávající funkci odpovědného zástupce ji může vykonávat nejvýše pro čtyři různé podnikatele.

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Živnostník - fyzická osoba musí mít odpovědného zástupce v případě, kdy nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti - viz. dále.

Zvláštní podmínky provozování živnosti - jedná se o odbornou nebo jinou způsobilost, pokud ji živnostenský zákon nebo zvláštní právní předpisy vyžadují. Jedná se zejména o doklad o dosaženém vzdělání či doklad o délce praxe v tom kterém oboru.

Druhy živností - živnosti jsou rozděleny na dvě základní skupiny, a to na **živnosti ohlašovací**, které se dále dělí do dalších tří skupin (řemeslné živnosti, vázané živnosti a volné živnosti) a na **živnosti koncesované**.

Živnosti ohlašovací mohou být provozovány na základě **pouhého oznámení**, a to libovolnému živnostenskému úřadu (novelou živnostenského zákona zrušena od července 2008 místní příslušnost živnostenských úřadů). Ohlášení živnosti nepodléhá žádnému schvalování, pokud osoba splňuje zákonné podmínky, živnostenský úřad provede zápis do živnostenského rejstříku do 5 dnů ode dne doručení ohlášení a vydá osobě - živnostníkovi výpis ze živnostenského rejstříku. Ohlášení živnosti je možné učinit buď osobně přímo na živnostenském úřadě, kde se vyplňuje **Jednotný registrační formulář** či odesláním tohoto registračního formuláře poštou na živnostenský úřad anebo od 1.10.2008 již i elektronickou formou. Tento formulář umožňuje nejen ohlásit živnost, ale registrovat se i pro účely daně z příjmu, pro účely zdravotního a sociálního pojištění, popř. se registrovat např. i jako plátce DPH, plátce daně silniční. Výpis z rejstříku trestů již není zapotřebí si zajišťovat, živnostenský úřad si jej obstará sám.

Jak již bylo shora zmíněno, ohlašovací živnosti se dále dělí do tří skupin, a to na:

Živnosti řemeslné. Výčet těchto živností je obsažen v příloze č. 1 k živnostenskému zákonu. (např. řeznictví a uzenářství, truhlářství a podlahářství, hodinářství). Předpokladem je jednak splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a dále určitou odbornou způsobilost.

Živnosti vázané. Výčet těchto živností je obsažen v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu. (např. výroba a zpracování paliv a maziv, oční optika). Předpokladem je jednak splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a dále určitá odborná způsobilost.

Živnosti volné. Od 1.7.2008 existuje již jen jedna volná živnost a v rámci ní celkem 80 oborů činnosti. Výčet je obsažen v příloze č. 4 k živnostenskému zákonu. Mezi tyto patří např. ubytovací služby, chov zvířat a jejich výcvik.

Živnosti koncesované mohou být provozovány po udělení zvláštního oprávnění k podnikání, které se nazývá koncese. K provozování koncesované živnosti musí zájemce prokázat splnění jak všeobecných podmínek provozování živnosti, tak i zvláštních podmínek – odbornou způsobilost k vykonávání dané činnosti. Živnostenský úřad může požadovat v rámci řízení o udělení koncese požadovat od jiných orgánů státní správy různá stanoviska. Pokud je koncese udělena, živnostenský úřad provede do 5 dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o udělení koncese, zápis do živnostenského rejstříku a vydá osobě - živnostníkovi výpis ze živnostenského rejstříku. Oprávnění k provozování koncesované živnosti vzniká až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

K živnostenskému zákonu existuje přílohu č. 3 obsahující seznam činností provozovaných jako koncesovaná živnost. Mezi tyto např. patří silniční motorová doprava.

